

Савченко В. А. **Проведення негласних слідчих дій під час досудового розслідування: проект КПК України та європейський досвід**

У статті розглядаються питання щодо запровадження негласних слідчих дій у кримінальному судочинстві України та досвіду їх проведення в Австрії, ФРН та інших країнах Європи. Автором приділено увагу негативним та позитивним чинникам в контексті гармонізації законодавства України із правом країн-членів Євросоюзу.

Ключові слова: негласні слідчі дії, контроль телефонних переговорів, акустичний контроль, оптичний контроль, забезпечення прав і свобод.

Савченко В. А. **Проведение негласных следственных действий в время досудебного следствия: проект УПК Украины та европейский опыт**

В статье рассматриваются вопросы, касающиеся возможности производства негласных следственных действий в уголовном судопроизводстве Украины и опыта их проведения в Австрии, ФРГ и других странах Европы. Автором уделено внимание негативным и положительным моментам в контексте гармонизации законодательства Украины с правом государств-членов Евросоюза.

Ключевые слова: негласные следственные действия, контроль телефонных переговоров, акустический контроль, оптический контроль, обеспечение прав и свобод.

Savchenko V.A. **Conduction Of Secret Investigative Actions In Pre-Trial Investigations: The Draft Of Criminal Procedure Code Of Ukraine And The European Experience In It.**

This article covers questions as to introduction of secret investigative actions in the Criminal Judiciary in Ukraine and the experience of their conducting in Austria, Germany and other European countries. The author pays attention to the positive and negative factors in the context of harmonization of the Ukrainian legislation to the law of the countries – members of the European Union.

Keywords: secret investigative actions, control of telephone communications, acoustic control, optical control, securing rights and freedoms.

Тунтула О. С.

Класифікація практичних дій з отримання антикримінальних доказів: можливості удосконалення

УДК 343.211.5.

Запропоновано удосконалення термінології та переліку дій із отримання від особистісних і за допомогою речових джерел доказів і форми їх представлення в антикримінальному судочинстві.

It is offered improvement of terminology and list of actions from a receipt from personality and by the material sources of proofs and form of their presentation in the anticriminal legal proceeding.

Термінологія і способи отримання і форма представлення доказів у чинному КПК України (1), проекті даного кодексу (2), літературі (3; 4; 9-13 та ін.) виглядають досить різно, але презентують поступове удосконалення даної проблеми, що, за авторською пропозицією, може бути піддано подальшому розвитку і представлено наступним чином. Так у *ст. 66 "Збирання і подання доказів" чинного КПК України* вказані такі способи отримання доказів:

1. Особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі:

1.1. Викликати в порядку, встановленому цим Кодексом, будь-яких осіб для: 1.1.1. Допиту як: 1.1.1.1. Свідків. 1.1.1.2. Потерпілих. 1.1.2. Для дачі висновків як експертів.

1.2. Вимагати від юридичних осіб (підприємств, установ, організацій, посадових осіб): 1.2.1. Пред'явлення значущих для справи предметів. 1.2.2. Пред'явлення значущих для справи документів. 1.2.3. Проведення ревізій.

1.3. Вимагати від банків у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність", інформацію, яка містить банківську таємницю щодо: 1.3.1. Юридичних осіб. 1.3.2. Фізичних осіб.

1.4. Вимагати від фізичних осіб (громадян): 1.4.1. Пред'явлення значущих для справи предметів. 1.4.2. Пред'явлення значущих для справи документів.

2. Докази можуть бути подані: 2.1. Підозрюваним. 2.2. Обвинуваченим. 2.3. Захисником обвинуваченого. 2.4. Обвинувачем. 2.5. Потерпілим. 2.6. Цивільним позивачем. 2.7. Цивільним відповідачем. 2.8. Представниками вказаних особистісними джерелами. 2.9. Будь-якими іншими фізичними особами. 2.10. Будь-якими іншими юридичними особами (підприємствами, установами і організаціями) (2).

3. У передбачених законом випадках особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі доручити підрозділам, які здійснюють ординаторську діяльність: 3.1. Провести ординаторські заходи. 3.2. Використати негласні технічні засоби для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі (2).

Як бачимо, у даному випадку не відображений такий, фактично передбачений низкою статей даного кодексу, спосіб отримання доказів, як проведення окремих слідчих, судових та експертних дій.

Згідно зі ст.148 "Збирання доказів" Проекту нового КПК України даний спосіб вже прямо вказаний поміж інших наступним чином:

1. Збирання доказів здійснюється у порядку, передбаченому цим Кодексом, шляхом: 1.1. Допитів. 1.2. Очних ставок. 1.3. Пред'явлення для визнання. 1.4. Освідування. 1.5. Оглядів. 1.6. Виймки. 1.7. Обшуку. 1.8. Застосування технічних засобів отримання інформації. 1.9. Слідчого експерименту. 1.10. Перевірки показань на місці. 1.11. Екструзії трупа. 1.12. Призначення експертів. 1.13. Одержання від фізичних осіб: 1.13.1. Матеріальних об'єктів. 1.13.2. Документів. 1.14. Одержання від юридичних осіб: 1.14.1. Матеріальних об'єктів. 1.14.2. Документів. 1.15. Витривання документів. 1.16. Призначення ревізій. 1.17. Фіксування процесу і результатів проведення цих дій у процесуальних документах.

2. Особа, яка здійснює дізнання, слідчий, прокурор, суддя, суд у справі, яка перебуває в його провадженні, в порядку, встановленому цим Кодексом, вправі: 2.1. Викликати будь-яку особу для допиту як: 2.1.1. Свідка. 2.1.2. Потерпілого. 2.2. Викликати будь-яку особу як експерта для дачі висновку. 2.3. Вимагати від юридичних осіб (підприємств, установ, організацій, службових осіб): 2.2.1. Пред'явлення значущих для справи предметів. 2.2.2. Пред'явлення значущих для справи документів. 2.2.3. Проведення ревізій. 2.3. Вимагати від банків у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність", інформацію, яка містить банківську таємницю щодо: 2.3.1. Юридичних осіб. 2.3.2. Фізичних осіб. 2.4. Вимагати від фізичних осіб (громадян): 2.4.1. Пред'явлення значущих для справи предметів. 2.4.2. Пред'явлення значущих для справи документів.

3. Докази можуть бути подані: 3.1. Підозрюваним. 3.2. Прокурором. 3.3. Захисником обвинуваченого. 3.4. Обвинувачем. 3.5. Потерпілим. 3.6. Цивільним позивачем. 3.7. Цивільним відповідачем. 3.8. Представниками вказаних особистісних джерел. 3.9. Будь-якими іншими фізичними особами. 3.10. Будь-якими іншими юридичними особами.

4. У передбачених законом випадках особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор, суддя і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі доручити підрозділам, які здійснюють ординатичну діяльність: 4.1. Провести ординатичні заходи. 4.2. Використати негласні технічні засоби для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі (2).

У частині же 5 даної норми резюмується те, що "не допускається збирання доказів шляхом, не передбаченим цим Кодексом" (3).

Враховуючі здобутки спеціальних досліджень С. А. Кириченка (5; 6; 7 та ін.) та Ю. О. Ланцедової (5; 6; 7; 8 та ін.), пропонується піддати подальшому удосконаленню проблеми термінологічного і кількісного упорядкування дій з отримання і форми представлення доказів, розпочавши зі ст. 65 чинного КПК України (1) і відповідної ст. 147 Проекту нового КПК України (2), перша і друга частина з яких стосуються сутності доказів та їх чотирьох основних юридичних властивостей, тоді як наступні частини даної норми КПК можуть виглядати наступним чином:

Частина 3: Докази мають право отримувати головні суб'єкти шляхом проведення:

1. Власне слідчих дій: 1.1. Оформлення явки з повинною про вчинення злочину. 1.2. Отримання усної заяви чи письмового повідомлення про вчинення злочин або його підготовку. 1.3. Затримання переслідуваної особи. 1.4. Допиту свідка, потерпілого, переслідуваної особи, цивільного позивача, цивільного відповідача, третьої особи із самостійними вимогами; третьої особи без самостійних вимог, представника переслідуваної особи, потерпілого, позивача, відповідача і третьої особи, а також експерта. 1.5. Очної ставки між вказаними особистісними джерелами. 1.6. Перевірки показань свідка, переслідуваного чи потерпілого на місці. 1.7. Експерименту із вказаними особистісними джерелами. 1.8. Пред'явлення для визнання трасосубстанції, документи, свідка, потерпілого чи переслідуваного. 1.9. Обстеження (огляду та особистого дослідження) місця події, місцевості, приміщення, транспортного засобу, трупу людини, тіла живої людини, документів та інших трасосубстанцій. 1.10. Екстумації трупу людини. 1.11. Обшуку приміщення, місцевості, транспортного засобу та особи. 1.12. Вилітки трасосубстанцій і документів. 1.13. Накладення арешту на кошти і майно і передача останнього на зберігання. 1.14. Отримання зразків на експертизу.

2. Аналогічних власне судових дій (14, с. 182-183 та ін.).

Як бачимо, у даному переліку немає передбаченого чинною ст.187 КПК України "зняття інформації з каналів зв'язку" (1), яке більш правильно іменувати "отриманням інформації з технічних каналів зв'язку" або більш стислим терміном "отримання технічної інформації", оскільки дана дія, по своїй суті, є негласною, а, значить, її ординатичною. Окрім цього, криміналістичними, а не негласними як це іноді стверджується окремими авторами (13, с. 89-96 та ін.), є її певні гласні позапроцесуальні дії, зокрема, отримання пояснення, опитування, прочісування місцевості та ін.

Частина 4: Якщо ж отримання доказів вимагає залучення спеціальних знань, то до вказаних дій залучається відповідний спеціаліст або отримання доказів доручається експерту через призначення і проведення необхідного експертного дослідження (14, с. 183 та ін.).

Частина 5: Обстеження (огляд, особисте дослідження) місця події, а з санкції прокурора й будь-яка інша з перелічених власно процесуальних дій можуть бути проведені до порушення антикримінальної справи, якщо без цього не можна отримати фактичні дані про наявність в події ознак злочину або обставин, що дають можливість відмовити у порушенні такої справи (8, с. 75 та ін.).

Частина 6: Допомогу головним суб'єктам в отриманні доказів мають право надавати будь-які фізичні і юридичні особи через:

4.1. Добровільну видачу тих значущих для справи речових джерел, які виявилися в їх володінні.

4.2. Повідомлення про ймовірне чи реальне місце знаходження того матеріального об'єкту чи особи, які можуть бути по даній справі в якості відповідно речового та особистого джерела (14, с. 183 та ін.).

Частина 7: Головні суб'єкти:

7.1. Представляють докази у формі: 7.1.1. Протоколу власно слідчої дії. 7.1.2. Протоколу власно судової дії. 7.1.3. Журналу судового засідання. 7.1.4. Висновку експертизи. 7.1.5. Протоколу експертного дослідження.

7.2. Офіційно оцінюють докази у формі: 7.2.1. Постанови дізнавача. 7.2.2. Постанови слідчого. 7.2.3. Постанови прокурора. 7.2.4. Постанови судді. 7.2.5. Ухвали суду. 7.2.6. Протоколу досудової підготовки матеріалів. 7.2.7. Обвинувального висновку. 7.2.8. Обвинувального вироку. 7.2.9. Виправдувального вироку. 7.2.10. Апеляції прокурора та інших учасників судового засідання. 7.2.11. Касаційного подання прокурора та інших учасників судового засідання. 7.2.12. Подання прокурора чи п'яти суддів касаційного суду про перегляд судового рішення у виключному провадженні (14, с. 183).

Удосконалення процесуальної регламентації роботи з кожним з різновидів речових джерел доказів і пов'язаних з цим дій краще за все показати на прикладі чинного КПК України, у першу чергу, ст. 190 "Порядок проведення огляду", назву якої варто змінити на "Порядок обстеження", передбачивши у цій статті шість частин наступного змісту:

Частина I - "З метою збирання і документування стану антиделіктних слідів або ймовірних носіїв речових джерел доказів, які доступні для безпосереднього візуального сприйняття суб'єктами власне досудових і судових дій і не представляють небезпеки для їхнього здоров'я, а також з метою документування умов знаходження і взаємного розташування цих речових джерел доказів та інших об'єктів навколишнього середовища місця події або іншого їх місцезнаходження головний суб'єкт самостійно чи за допомогою фахівців, які залучені у порядку ст.128-1 даного Кодексу, проводить огляд місця події, приміщення, місцевості, транспортного засобу, трупа людини, документів, макроречових і мікроречових джерел доказів, ймовірних носіїв інших речових джерел доказів".

Частина II - "Для з'ясування обстановки і механізму підготовки, вчинення чи приховування певної події або інших пов'язаних з нею дій, вирішення інших питань, що мають значення для правильного розв'язання справи і не вимагають залучення спеціальних знань у формі експертизи, або з метою з'ясувати, чи потрібно для дослідження певних речових джерел доказів залучити спеціальні знання у формі експертизи головний суб'єкт самостійно чи за допомогою відповідних фахівців, які залучені у порядку ст.128-1 даного Кодексу, проводить особисте дослідження місця події, приміщення, місцевості, транспортного засобу, трупа людини, документів, макроречових і мікроречових джерел доказів, ймовірних носіїв інших речових джерел доказів, які доступні для безпосереднього візуального сприйняття суб'єктами досудових і судових дій і не представляють небезпеки для їхнього здоров'я".

Частина III - "Хід і результати огляду та особистого дослідження детально документуються у протоколі відповідно огляду та особистого дослідження, при потребі із залученням необхідних технічних засобів документальної фіксації".

Частина IV - "У разі збігу огляду та особистого дослідження одних і тих же речових джерел доказів за часом проведення складається єдиний протокол обстеження відповідного об'єкту".

Частина V - "З метою збирання і подальшого дослідження ультрамікроречових, ультраречових і латентноречових джерел доказів і при необхідності - мікроречових джерел доказів, призначається експертиза з таким завданням, яка за наявності підстав

вказаних у ч. 5 ст. 65 даного Кодексу може бути проведена до порушення справи і при можливості розпочатися на місці проведення обстеження (огляду, особистого дослідження), проходити паралельно з ним (оглядом, особистим дослідженням) і завершитися тут або у більш сприятливих умовах. При цьому у будь-якому випадку головний суб'єкт повинен самостійно чи за участю експерта, який залучається до обстеження (огляду, особистого дослідження) у порядку ст.128-1 даного Кодексу, зібрати ймовірні носії вказаних трасосубстанцій із документуванням всіх цих дій як у протоколі обстеження (огляду, особистого дослідження), так й експертом у висновку експертизи”.

Частина VI - "З метою збирання і подальшому дослідженню параречових джерел доказів або їхніх носіїв призначається експертиза, яка проводиться аналогічно порядку, передбаченому ч. V даної Статті, але без участі головного суб'єкта, понятих та інших можливих учасників обстеження (огляду, особистого дослідження). У даній ситуації головний суб'єкт повинен задокументувати у протоколі обстеження (огляду, особистого дослідження) факт передачі експерту в певних межах для обстеження з цією метою місця події або інших речових джерел доказів в якості реального чи ймовірного носія параоб'єктів, що відображається й у висновку експертизи, яка має бути розпочата і повністю чи частково проведена на місці проведення обстеження або у більш сприятливих умовах". Зрозуміло, що відповідного удосконалення вимагають й інші норми чинного КПК України, пропозиції з приводу чого планується викласти у наступних публікаціях.

У той же час, підсумовуючи викладене, *класифікація практичних дій (заходів) з отримання антикримінальної інформації* від особистісних і за допомогою речових джерел може мати такий вигляд:

1. Процесуальні дії:

1.1. Власне процесуальні дії (що мають на меті отримати майбутні докази):

1.1.1. Власне слідчі дії. 1.1.2. Власне судові дії. 1.1.3. Власне експертні дії. 1.1.4. Власне захисні дії. 1.1.5. Власне обвинувальні дії.

1.2. Інші процесуальні дії (завданням яких вже є дотримання нормативно-правової процедури ведення досудового слідства, судового розгляду кримінальних справ та основ з виконання слідчих і судових рішень):

1.2.1. Інші слідчі дії. 1.2.2. Інші судові дії. 1.2.3. Інші експертні дії. 1.2.4. Інші захисні дії. 1.2.5. Інші обвинувальні дії.

2. Позапроцесуальні дії (заходи):

2.1. Гласні позапроцесуальні дії:

2.1.1. Парапозапроцесуальні дії (також мають на меті отримати від особистісних чи за допомогою речових джерел певні відомості, які, однак, вже у силу відсутності у них такої основної юридичної властивості як законності, не здобудуть статусу доказу по кримінальній справі, але можуть мати орієнтовне значення у контексті прийняття проміжного і, навіть, в певній мірі остаточного процесуального рішення).

2.1.1.1. Параслідчі дії. 2.1.1.2. Парасудові дії. 2.1.1.3. Параекспертні дії. 2.1.1.4. Паразахисні дії. 2.1.1.5. Параобвинувальні дії.

2.1.2. Інші позапроцесуальні дії (їх метою вже має стати дотримання позапроцесуальної процедури роботи з особистісними і речовими джерелами, якої, у силу можливого виникнення у наступному труднощів роботи з доказами, треба уникати, але коли вже так сталося, то результати даної роботи можуть мати й орієнтовне значення для вирішення завдань антикримінального судочинства):

2.1.2.1. Інші позапроцесуальні слідчі дії. 2.1.2.1. Інші позапроцесуальні слідчі дії. 2.1.2.2. Інші позапроцесуальні судові дії. 2.1.2.3. Інші позапроцесуальні експертні дії.

2.1.2.4. Інші позапроцесуальні захисні дії. 2.1.2.5. Інші позапроцесуальні обвинувальні дії.

2.2. Негласні заходи, деталізація яких пов'язана із викладом таємних положень і не може бути здійснена у даному відкритому виданні.

З числа *процесуальних процедурних (інших слідчих і судових) дій* можна назвати наступні: 1. Складання постанови про порушення кримінальної справи. 2. Роз'яснення потерпілій фізичній чи юридичній особі права на подання цивільного позову. 3. Складання постанови про визнання потерпілим і цивільним позивачем чи притягнення особи в якості цивільного відповідача. 4. Складання постанови і пред'явлення обвинувачення. 5. Складання постанови та обрання запобіжного заходу. 6. Складання постанови про призначення експертизи. 7. Ознайомлення учасників процесу із постановою про призначення експертизи або із висновком вже проведеної експертизи. 8. Виділення матеріалів із справи. 9. Об'єднання кримінальних справ. 10. Зушіння слідства по справі. 11. Відновлення слідства по справі. 12. Давання і контроль за виконанням окремих та інших доручень і вказівок головного суб'єкта іншим слідчим та органам дізнання. 13. Залучення органів дізнання до проведення окремих слідчих дій. 14. Внесення подання про усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину. 15. Складання постанови про закриття справи. 16. Оголошення учасникам про закінчення слідства і надання їм справи для ознайомлення. 17. Розгляд клопотань і заяв учасників процесу. 18. Складання обвинувального висновку. 19. Підготовка і направлення справи прокурору для затвердження обвинувального висновку. 20. Проведення розпорядчого засідання. 21. Вивчення, підготовка і призначення справи до судового розгляду тощо.

Поміж *гласних позапроцесуальних процедурних дій* головного суб'єкта чи експерта можуть бути:

1. Версіювання [висунення (побудова), аналіз, динамічний розвиток і перевірка версій].

2. Складання плану проведення окремої слідчої, судової чи експертної дії, їх комбінацій, досудового слідства чи судового розгляду справи.

3. Вивчення матеріалів кримінальної справи минулих років перед поновленням і прийняттям до свого провадження.

4. Виділення зі справи матеріалів.

5. Об'єднання провадженням декількох справ.

6. Підготовка справи з обвинувальним висновком прокурору тощо.

Даний аналіз може бути продовжений й далі, однак п викладеного достатньо для того, щоб усвідомити необхідність принципово нового вирішення проблеми із термінологічного і сутнісного удосконалення способів отримання і форм представлення доказів від особистісних і за допомогою речових джерел в антикримінальному судочинстві.

1. Кримінально-процесуальний кодекс України //Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – К., 1961. – №2. – ст.15; із наступними змінами.
2. Проект Кримінально-процесуального кодексу України, підготовлений народними депутатами України – членами Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності: І. Г. Біласом, О. М. Бандуркою, О. Ю. Данильчуком, С. А. Івановим, М. О. Кушніровим, О. І. Лісогорським, А. І. Мазуренком, П. В. Мельником, М. Я. Ратушним і С. В. Шевчуком, внесений на розгляд Верховної Ради України 23.06.2001 р., станом на 12.10.2005 р.: /doc_137131 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua:7777/pls/zwebwebproc34?i=&p3511=10616&p35401=18181>.
3. Арсеньев В. Д. Доказывание фактических обстоятельств дела в советском уголовном процессе. – Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – М.: МГУ, 1967. – 23 с.

4. Зеликсия Э. С. Доказывание как деятельность субъектов уголовного судопроизводства: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – Алма-Ата, 1973. – 25 с.
5. Кириченко С. А., Ланцедова Ю. О., Огородник А. П., Ткач Ю. Д. Особистісні і речові джерела антикримінальної інформації (поняття, класифікація, правова регламентація): Монографія /За наук. ред. О. А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 168 с.
6. Кириченко С. А., Ланцедова Ю. О., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Сутність і класифікація антикримінальних доказів та їх особистісних і речових джерел: Реком. МОН України як навч. посібник для студентів вузів /За наук. ред. О. А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 384 с.
7. Ланцедова Ю. О., Кириченко С. А., Ткач Ю. Д., Тунтула О. С. Етапізація роботи з особистісними і речовими джерелами антикримінальної інформації: Реком. МОН України як навч. посібник для студентів вузів /За наук. ред. О. А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 296 с.
8. Ланцедова Ю. О. Сутність і послідовність роботи з особистісними і речовими джерелами доказів у кримінальному судочинстві: Дис. ... канд. юрид. наук. – Харків: ХНУВС, 2009. – 229 с.
9. Михеенко М. М. Теоретические проблемы доказывания в советском уголовном процессе: Дис. ... д-ра юрид. наук. – К.: КГУ, 1984. – 539 с.
10. Мотовиловкер Я. О. Вопросы теории и практики советского уголовного процесса: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – М., 1966. – 32 с.
11. Николаичук Н. П. Доказывание как процессуальная форма раскрытия преступлений: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – М., 1983. – 34 с.
12. Теория доказательств в советском уголовном процессе: Монография /Под ред. Н. В. Жогина. – Изд. 2-е. – М.: Юрид. лит., 1973. – 736 с.
13. Томін С. В. Основні етапи роботи з джерелами особистісної інформації у процесі розкриття та розслідування злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук. – Одеса: ОНЮА, 2006. – 204 с.
14. Тунтула О. С. Класифікація процедурних дій із отримання антикримінальної інформації //Ольвійський форум - 2008: Стратегія України в геополітичному просторі /Тези Міжвар. наук. -прак. конф. – 05-08.06.2008 р. – Частина 1. – С. 182-184.

Тунтула О. С. Класифікація практичних дій з отримання антикримінальних доказів: можливості удосконалення

Запропоновано удосконалення термінології та переліку дій із отримання від особистісних і за допомогою речових джерел доказів і форми їх представлення в антикримінальному судочинстві.

Ключові слова: практичні дії, антикримінальні докази.

Тунтула О. С. Классификация практических действий по получению антиуголовных доказательств: возможности усовершенствования

Предложены усовершенствования терминологии и перечня действий из получения от личностных и с помощью вещественных источников доказательств и формы их представлення в антиуголовном судопроизводстве.

Ключевые слова: практические действия, антиуголовные доказательства.

Tuntala O.S. The Classification of Practical Actions in Obtaining Personal Evidence: Improvement Opportunities

It is offered to improve the terminology and list of actions received from personal and by the material sources of proofs. The forms of its representation in the anticriminal legal proceeding are given.

Keywords: practical actions, personal evidence, improvement opportunities.